

**Oddíl E – učební osnovy
VIII.4.A**

OBČANSKÁ VÝCHOVA

Charakteristika předmětu: OBČANSKÁ VÝCHOVA v nižším stupni osmiletého studia

Obsah předmětu

Vyučovací předmět občanská výchova byl vytvořen ze vzdělávacího oboru RVP Výchova k občanství (vzdělávací oblasti Člověk a společnost, Člověk a svět práce). Poskytuje informace z humanitních oborů, které umožní studentům kriticky reflektovat společenskou skutečnost a posuzovat různé přístupy k řešení každodenních problémů. Přispívá k uchování kontinuity tradičních hodnot naší civilizace, posiluje respekt k základním principům demokracie a evropanství. Podporuje vědomí neopakovatelnosti a jedinečnosti života, významu lidské důstojnosti. Vede studenty k tomu, aby se na základě všech získaných poznatků a dovedností dovedli orientovat v současném světě, aby se aktivně zapojili do života demokratické společnosti. Seznamuje studenty s vývojem společnosti na základě poznání dějinných, sociálních a kulturních aspektů. Zaměřuje se na utváření pozitivních občanských postojů, věnuje se prevenci radikálních a extremistických projevů. Vychovává k toleranci a respektování lidských práv, k úctě ke všem hodnotám ve společnosti.

Realizuje průřezová témata Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Mediální výchova, Multikulturní výchova, Environmentální výchova.

Předmět využívá znalostí učiva evropských souvislostí, dějepisu, zeměpisu a kořenů evropské kultury. Předmět je také realizován v dílnách, které jsou v jeho rámci hodnoceny: Občan, Den lidských práv, Den památky obětí komunistického režimu.

Časové vymezení předmětu

	vyučovací hodina	cvičení
prima	X	X
sekunda	1	X
tercie	1	X
kvarta	1	X

Organizace výuky

Občanská výchova je vyučována vždy v celé třídě, v sekundě je hodina věnována oblasti Člověk a společnost, v tercii se v hodině realizuje obsah vzdělávacích oblastí Člověk a společnost a Člověk a svět práce, stejný princip je realizován i v kvartě.

Studenti používají pro práci v předmětu materiály se společenskovední

tematikou, odborné publikace, video a audio materiály, s danou problematikou se seznamují pomocí rozličných činností, aktivně se podílejí na procesu výuky. K výuce jsou využívány odborné učebny (společenskovední a počítačová učebna – práce s internetem) a návštěvy společenských a politických institucí.

Výchovné a vzdělávací strategie

Předmět prohlubuje zájem o občanskou společnost a uvědomování si vlastní identity. Vede studenty k vytváření a upevňování základních principů chování a myšlení demokratického občana, zaměřuje se na rozvoj a posilování vědomí sounáležitosti s občanskou společností.

Kompetence k učení

představujeme vědění jako hodnotu a poznání jako otevřený a zajímavý proces probouzíme aktivní zájem o studium, vzdělávání
poskytujeme studentům možnost pracovat s písemnými, zvukovými i obrazovými materiály a tak správně analyzovat informace a kriticky je zpracovat a zobecňovat
vedeme studenty k využívání různých zdrojů informací
umožňujeme studentům poznávat smysl a cíl učení a umět posuzovat vlastní pokrok, zhodnotit sebekriticky a bez sebezpodceňování vlastní práci

Kompetence k řešení problémů

rozvíjíme kontextové myšlení
poskytujeme studentům prostor k samostatnému řešení problémů
podporujeme diskuze s obhajobou svých rozhodnutí a postojů
umožňujeme studentům posuzovat řešení problémů z nejrůznějších společenských aspektů
poskytujeme studentům různé zdroje informací, které mohou vést k řešení problému a vést je k jejich ověřování a srovnávání
seznamujeme studenty s možnostmi poradenství v oblasti volby dalšího studia, profesní orientace

Kompetence komunikativní

poskytujeme studentům prostor pro sebereflexi, vyjádření názorů, postojů
učíme klást otázky, hledat odpovědi v diskuzi
vedeme studenty k uplatňování vhodného chování a komunikaci při řešení konfliktních situací mezi vrstevníky i dospělými
umožňujeme studentům využívat komunikační prostředky a technologie
vedeme studenty ke kritickému posuzování hodnověrnosti informací
rozvíjíme u studentů schopnost slovního sebehodnocení a hodnocení práce i chování druhých tak, aby uměli pojmenovat vlastní pozitiva a negativa
poskytujeme studentům základní definice a pojmy z dané problematiky

Kompetence sociální a personální

poskytujeme možnost samostatné, párové a skupinové práce pro hlubší vhled do konkrétní oblasti.

učíme respektu k lidské důstojnosti - úctě k ostatním, zdravému sebevědomí a odpovědnosti
společně se studenty vytváříme příjemné školní prostředí
upevňujeme dobré mezilidské vztahy
vytváříme vhodné pracovní prostředí pro vytváření pozitivní představy samotných studentů

Kompetence občanské

prosazujeme a upevňujeme tradiční hodnoty evropské vzdělanosti a současně podporujeme zájem o dění a kulturu v mimoevropských oblastech
klademe důraz na mezipředmětové vztahy (historické souvislosti, tradice a kulturní dědictví)
vedeme studenty k prezentaci vlastních názorů, k respektování přesvědčení druhých a vhodné reakci na ně
seznamujeme studenty s jejich právy a povinnostmi
organizujeme debaty s odborníky na aktuální témata a podporujeme pluralitní pohled studentů
vedeme studenty k porovnávání teoreticky získaných znalostí s realitou
otevíráme prostor pro pochopení různých činností člověka na životní prostředí a spoluzodpovědnosti za jeho ochranu
umožňujeme tvořivý přístup studentů k plnění zadaných témat

Kompetence pracovní

umožňujeme studentům pracovat na projektech tematicky zaměřených na problematiku sociální, občanskou, ekonomickou a ekologickou
seznamujeme studenty s konkrétními podnikatelskými aktivitami od záměrů až po jejich realizaci
poskytujeme studentům možnost využívat znalosti získané ve škole i mimo ni pro jejich další rozvoj
vytváříme prostor pro přijímání promyšlených rozhodnutí o dalším vzdělávání a profesní orientaci

Rozpracování vzdělávacího obsahu vyučovacího předmětu

SEKUNDA		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
<p>Naše škola život ve škole práva a povinnosti žáků společná pravidla a normy vklad vzdělání pro život žakovská samospráva</p>	<p><i>student zformuluje vlastními slovy, proč je hrdý na svou školu</i> <i>zná její tradice</i> <i>respektuje pravidla školního života</i> <i>zapojí se do dění ve škole</i> <i>chrání majetek třídy, školy</i> <i>vhodně využívá čas k učení a odpočinku.</i> <i>přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů ve třídě, škole</i> <i>respektuje přijatá pravidla soužití mezi vrstevníky,</i> <i>pěstuje dobré mezilidské vztahy v širším společenství</i></p>	<p>Realizována PT Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana</p> <p>Využití na Akci BIPO (výukový blok)</p>
<p>Naše obec, region, kraj důležité instituce, zajímavá a památná místa významní rodáci, místní tradice ochrana kulturních památek, přírodních objektů a majetku</p>	<p><i>student pozná významné rodáky a slavné osobnosti</i> <i>zhodnotí nabídku kulturních institucí a cíleně z ní vybírá akce, které ho zajímají</i> <i>uvede příklady významných staveb</i> <i>orientuje se v obci podle plánu obce/kraje</i> <i>zamýšlí se nad ochranou životního prostředí v obci</i></p>	<p>Realizováno PT Výchova demokratického občana</p> <p>Využití znalostí učiva dějepisu, zeměpisu</p>
<p>Naše vlast pojem vlasti a vlastenectví zajímavá a památná místa významné osobnosti státní symboly, státní svátky významné dny</p>	<p><i>student posoudí odlišnost regionů, porovná s ostatními</i> <i>objasní účel státních symbolů a způsoby jejich používání</i> <i>uvede hlavní znaky státu</i> <i>vysvětlí nutnost existence řádu – normy - společenství lidí</i> <i>chová se šetrně ke kulturním památkám a přírodním objektům, odmítá vandalské chování</i> <i>rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu</i></p>	<p>Realizována PT Výchova demokratického občana, Multikulturní výchova, Mediální výchova</p> <p>Využití znalostí učiva dějepisu, zeměpisu</p>

<p>Lidská setkání rovné postavení mužů a žen lidská solidarita pomoc lidem v nouzi potřební lidé ve společnosti</p>	<p><i>student vysvětlí přirozené a sociální rozdíly mezi lidmi rozpozná netolerantní chování lidí, rozpozná manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt uplatňuje vhodné chování a komunikaci při řešení konfliktních situací mezi vrstevníky i dospělými seznamuje se s významnými odborníky v daném oboru zhodnotí a na příkladech doloží význam vzájemné solidarity mezi lidmi, vyjádří své možnosti, jak může v případě potřeby pomáhat lidem v nouzi a jak pomoci v situacích ohrožení a obrany státu</i></p>	<p>Realizována PT Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana, Multikulturní výchova, Mediální výchova</p>
<p>Vztahy mezi lidmi osobní a neosobní vztahy mezilidská komunikace konflikty v mezilidských vztazích problémy lidské nesnášenlivosti</p>	<p><i>student využívá vhodných prostředků komunikace k vyjadřování svých myšlenek, postojů, pocitů respektuje odlišné názory, zájmy a myšlení lidí vysvětlí výhody spolupráce</i></p>	<p>Realizována PT Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana</p>
<p>Rodina a domov rodinné a příbuzenské vztahy domov rodina jako vzor a příklad</p>	<p><i>student vysvětlí základní pojmy uvědomí si postavení rodiny v dnešní společnosti uvede typy rodiny uvede příklady práv a povinností dětí a rodičů ví, kde hledat pomoc uvede možnosti náhradní rodiny vysvětlí pojem adopce na dálku, navrhne konkrétní pomoc</i></p>	<p>Realizována PT Osobnostní a sociální výchova Využití znalostí z předmětu výchova ke zdraví</p>
<p>ČR, Evropa a svět národy Evropy a světa vztah ČR ke státům Evropy a světa mezinárodní spolupráce</p>	<p><i>student vnímá kulturní diference jiných národností respektuje postoje a názory buduje si postoje tolerance a respektu k odlišným sociokulturním skupinám utváří si vztah k minoritním skupinám</i></p>	<p>Realizována PT Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova</p>

T E R C I E

Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky
-------	-------------------	----------

<p>Člověk jako osobnost projevy chování vnitřní svět člověka systém osobních hodnot</p>	<p><i>student popíše chování jednotlivých charakterů pochopí rozdílnost charakterů a diskutuje o nich hodnotí vlastní osobnost</i></p>	<p>Realizováno PT Osobnostní a sociální výchova</p>
<p>Osobnostní rozvoj základní projevy lidského života citové stavy, nálady a vztahy vyšší city potřeby, motivy, zájmy náročná životní situace</p>	<p><i>student chápe z různých úhlů pohled na vnější a vnitřní svět uvede příklady pozitivní hodnot a smyslu života konkretizuje potřebu solidarity mezi lidmi dokáže v případě potřeby přiměřeně pomoci lidem v nouzi orientuje se v náročných životních situacích</i></p>	<p>Realizováno PT Osobnostní a sociální výchova Využití znalostí učiva biologie</p>
<p>Zásady lidského soužití morálka a mravnost svoboda a vzájemná závislost pravidla chování výhody spolupráce lidí</p>	<p><i>student pojmenuje základní lidská práva vymezí práva i povinnosti dítěte – doma, ve škole, ve společnosti rozpozná protiprávní jednání – vydírání, šikanu, krádež, ohrožení bezpečnosti sebe i druhého člověka</i></p>	<p>Realizováno PT Osobnostní a sociální výchova Využití znalostí učiva dějepisu a kořenů evropské kultury</p>
<p>Právní základy státu znaky státu typy a formy státu Ústava ČR Listina základních práv a svobod složky státní moci obrana státu</p>	<p><i>student objasní hlavní úkoly složek státní moci, jejich orgánů a institucí rozliší a porovná složky státní moci vysvětlí podstatu Ústavy ČR a Listiny základních práv a svobod na příkladech popíše politické spektrum ČR rozumí povinnostem občana při zajišťování obrany státu</i></p>	<p>Realizováno PT Výchova demokratického občana</p>
<p>Člověk a kultura rozmanitost kulturních projevů kulturní hodnoty, kulturní tradice kulturní instituce masmédia</p>	<p><i>student se seznámí s pojmy a vysvětlí je rozlišuje druhy umění uvede přehled hlavních kulturních institucí v našem regionu vypráví o kulturních tradicích města, regionu, státu uvede příklady mezinárodní spolupráce v oblasti kultury kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí</i></p>	<p>Realizována PT Multikulturní výchova, Mediální výchova Využití znalostí učiva dějepisu, zeměpisu, kořenů evropské kultury, estetické výchovy</p>

Svět kolem nás mezinárodní spolupráce evropská integrace	<i>student vysvětlí význam mezinárodní spolupráce seznámí se s EU, uvědomuje si vzájemnou spolupráci mezi zeměmi, zajímá se o dění ve světě vnímá rozdíly mezi občany jednotlivých zemí</i>	Realizována PT Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova
Majetek, vlastnictví formy vlastnictví hmotné a duševní vlastnictví hospodaření s penězi, majetkem a různými formami vlastnictví	<i>student rozliší a objasní formy vlastnictví a uvede příklady rozliší pojmy hmotné a duševní vlastnictví aktivně přistupuje k ochraně životního prostředí rozlišuje důležité potřeby, snaží se je uspokojovat, aniž by poškodil druhé respektuje cizí majetek, využívá a chrání majetek svůj</i>	Realizována PT Výchova demokratického občana, Environmentální výchova
Peníze funkce a podoby peněz formy placení	<i>student dodržuje zásady hospodárnosti a vyhýbá se rizikům při hospodaření s penězi na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení</i>	Realizováno PT Výchova demokratického občana
Trh práce povolání lidí, druhy pracovišť rovnost příležitostí na trhu práce	<i>student se orientuje v pracovních činnostech vybraných profesí zamýšlí se nad volbou povolání získá přehled o situaci na trhu práce</i>	Realizováno PT Osobnostní a sociální výchova
Možnosti vzdělávání informace a poradenské služby přijímací řízení	<i>student přemýšlí o organizaci svého volného času, o plánování studia a učení kriticky hodnotí získané informace</i>	
Podnikání druhy a struktura organizací nejčastější formy podnikání	<i>student diskutuje o vhodných vlastnostech podnikatele rozliší formy podnikání</i>	
K V A R T A		
Učivo	Očekávané výstupy	Poznámky

<p>Státní správa a samospráva principy demokracie politický pluralismus formy participace občanská společnost</p>	<p><i>student vysvětlí fungování státní správy a samosprávy vyloží možnosti občana ovlivňovat dění ve své obci a státě vyloží smysl voleb komunálních a krajských vyjmenuje znaky demokratického řízení státu vysvětlí rozdíly mezi demokracií a diktaturou</i></p>	<p>Realizováno PT Výchova demokratického občana</p> <p>Využití znalostí učiva dějepisu</p>
<p>Právní řád ČR význam a funkce právního řádu právní ochrana občana protiprávní jednání - druhy a postihy protiprávního jednání včetně korupce, trestní postizitelnost; porušování předpisů v silničním provozu, porušování práv k duševnímu vlastnictví právo v každodenním životě základní práva spotřebitele</p>	<p><i>student dodržuje právní řád a respektuje normy, které se ho týkají provádí jednoduché právní úkony definuje základní práva občana přiměřeně uplatňuje svá práva a respektuje práva ostatních rozpozná protiprávní jednání diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod</i></p>	<p>Realizováno PT Výchova demokratického občana</p>
<p>Lidská práva základní lidská práva práva dítěte poškození lidských práv diskriminace</p>	<p><i>student se seznámí s dokumenty o lidských právech vymezí lidská práva a práva dítěte uplatňuje lidská práva v reálných situacích, posuzuje vlastní práva a práva jiných zamyslí se nad původem diskriminace a xenofobie, rozpozná, co je dobré a morální posoudí význam ochrany lidských práv a svobod</i></p>	<p>Realizováno PT Výchova demokratického občana</p>

<p>Životní perspektivy Životní aspirace efektivní rozhodování hodnocení vlastních dovedností, schopností a předpokladů hledání smyslu lidského života</p>	<p><i>student si uvědomuje existenci sociálních pozic a rolí, pokouší se s nimi vypořádat odpovědně volí životní cíle, hledá cesty k jejich realizaci zná cesty, jak zvládat neúspěchy a krize zamýšlí se nad smyslem lidského života, dokáže pochopit, proč má lidský život smysl v konání dobra nejen pro sebe, ale i pro ostatní získá dovednost pro řešení problému</i></p>	<p>Realizována PT Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana</p>
<p>Principy tržního hospodářství nabídka, poptávka, trh tvorba ceny, inflace podstata fungování trhu nejčastější právní formy podnikání výroba, obchod, služby</p>	<p><i>student objasní principy tržního hospodářství a podstatu fungování trh objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz popíše jednotlivé kategorie: výroba, obchod a služby – jejich funkce a návaznost prokáže v modelových situacích schopnost prezentace své osoby při vstupu na trh práce popíše zdroje příjmů státu, uvede hlavní oblasti výdajů, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti na příkladech vysvětlí systém sociálních dávek</i></p>	<p>Realizováno PT Výchova demokratického občana</p>
<p>Hospodaření rozpočet domácnosti úspory, investice, úvěry, splátkový prodej, leasing; rozpočet státu, typy rozpočtu a jejich odlišnosti význam daní</p>	<p><i>student sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, zvaží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané popíše zdroje příjmů státu, uvede hlavní oblasti výdajů, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti</i></p>	<p>Realizováno PT Výchova demokratického občana</p>

<p>Banky a jejich služby aktivní a pasivní operace úročení pojištění produkty finančního trhu pro investování a pro získávání prostředků</p>	<p><i>student vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu</i></p>	<p>Realizováno PT Výchova demokratického občana</p>
<p>Volba profesní orientace sebezpoznavání, sebehodnocení osobní zájmy a cíle osobní vlastnosti a schopnosti vliv na volbu profesní orientace</p>	<p><i>student pozná smysl práce, uvědomí si důležitost práce a začlenění člověka do společnosti posoudí své možnosti při rozhodování o volbě vhodného povolání a profesní přípravy definuje vlastní zájmy a cíle</i></p>	<p>Realizováno PT Osobnostní a sociální výchova</p>
<p>Zaměstnání pracovní příležitosti v obci (regionu) způsoby hledání zaměstnání psaní životopisu pracovní smlouva, pracovní podmínky práva a povinnosti zaměstnanců a zaměstnavatele problémy nezaměstnanosti</p>	<p><i>student vyhledá pracovní příležitosti v regionu získá přehled o situaci na trhu práce vybere nejdůležitější ustanovení v Zákoníku práce. uvědomuje si, co má být obsahem pracovní smlouvy napíše vlastní životopis</i></p>	<p>Realizováno PT Osobnostní a sociální výchova Využití znalostí učiva českého jazyka</p>

VIII.4.A – Občanská výchova